

Kasvua ja KAVE- RUUTTA

Lemmikki voi tukea lapsen kehitystä ja parantaa perheen ilmapiiriä. Eläimet eivät kuitenkaan sovi kaikille.

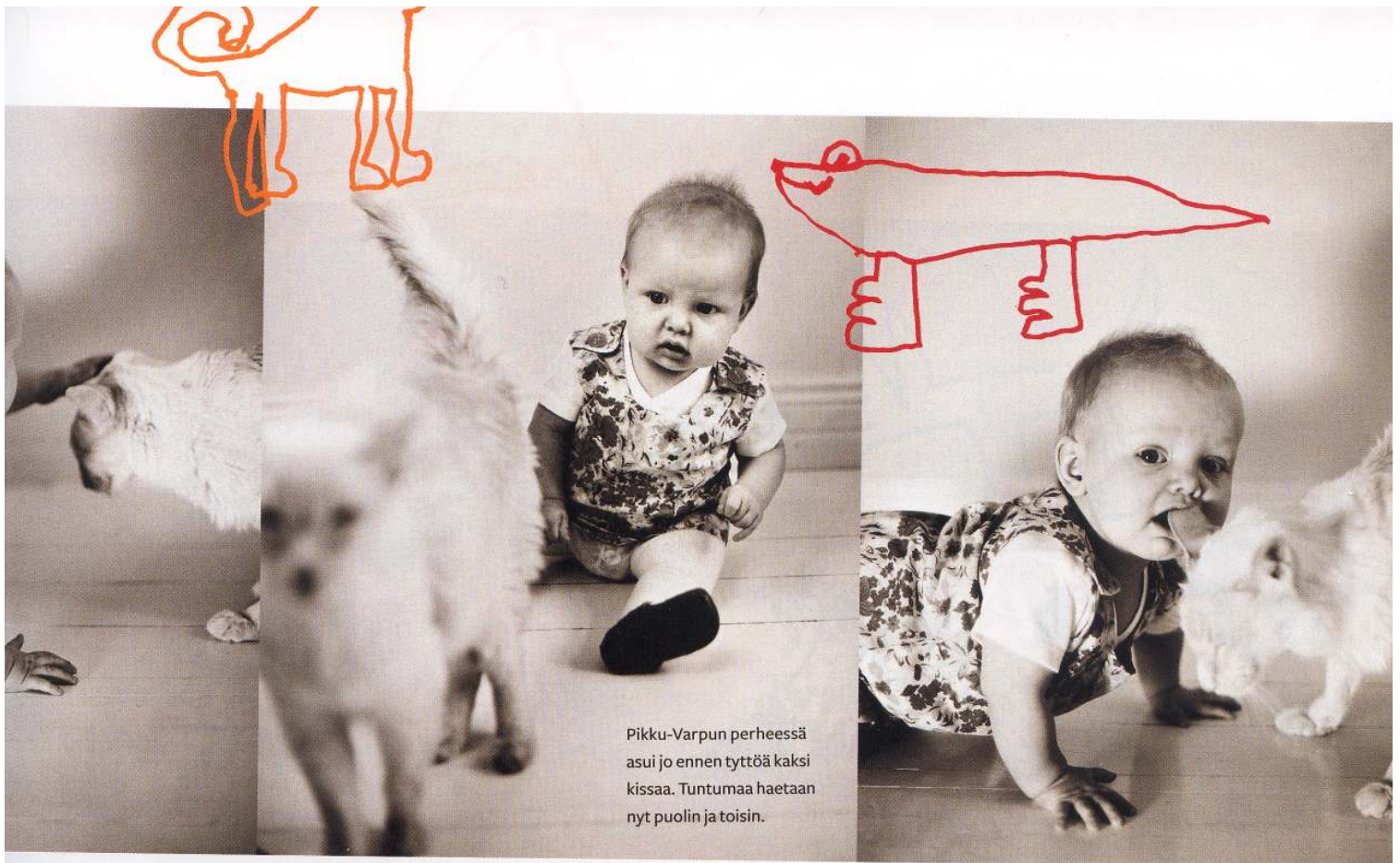
Tuija Manneri * Kuvat Kristiina Kurronen * Piirroukset Teemu, Tiina ja Veeti Erho sekä Maija Kuparinen

Jo pieni lapsi voi saada lemmikkieläimestä paljon iloa.

– Eläin voi olla mitä tärkein ystävä, joka antaa lapselle myötätuntoa, hellyyttä ja läheisyyttä. Yhdessä eläimen kanssa lapsi voi harjoitella vuorovaikutustaitoja ja oppia yhteisissä leikeissä ja askareissa esimerkiksi sanoja ja käsitteitä, liikkumisen taitoja ja toisen elävän olennon huomioonottamista, kuvaa psykologi **Hanna Viinamäki**. Hän on tehnyt lasten ja eläinten vuorovaikutuksesta pro gradu -tutkielmansa ja perustanut Vuorovaikutus.net-verkkosivuston.

Tutkimus kertoo sen, minkä myös järki sanoo: mitä parempi lapsen ja eläimen suhde on, sitä enemmän hyötyä siitä on lapsen kehitykselle. Mutta pelkkä eläimen läsnäolo ei vielä tarkoita, että eläin tukee lapsen kasvua. Joskus voi käydä jopa päinvastoin.

– Lapsi saattaa pahaa tarkoittamatta säikäyttää rauhallisimman-

Pikku-Varpun perheessä asui jo ennen tyttöä kaksi kissaa. Tuntumaa haetaan nyt puolin ja toisin.

kin eläimen esimerkiksi vetämällä sitä hännästä, jolloin saattaa syntyä vaaratilanteita. Siksi on tärkeä alusta lähtien opettaa lapsi kohtelemaan eläimiä rauhallisesti, kiltisti ja kunnioittavasti.

Lapsen on ymmärrettävä, että mikään eläin ei ole nalle, jota voi retuuttaa. Eläin tuntee ja sitä satuu, eikä sitä saa kiusata tai ärsyttää. Se tarvitsee omaa rauhaa, eikä ole aina valmis leikkimään silloin kun lapsi tahtoo.

Aikuisen tehtävä on jaksaa valvoa ja ohjata pienten lasten ja eläinten yhdessäoloa. Lapsi tarvitsee aikaa oppimiseensa, ja maailman lauhkein sylikoirakin saattaa muuttua pelottavaksi ja rajuksi, jos sitä vaikkapa pistää ampi-

ainen. Yllättävissä tilanteissa näkyviin tulevat eläimen vietit ja vaistot.

Puolueeton kuuntelija

Perheen lemmikki on pienelle lapselle usein ennen kaikkea hyvä kaveri. Se, joka innostuu leikkimään, vaikka kaikilla muilla olisi kiire. Lemmikki saattaa myös olla ainoa, joka on kotona vastassa pientä koululaista.

– Eläinten on huomattu vaikuttavan myönteisesti lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja auttavan jopa kaverisuhteiden rakentamisessa, Hanna Viinamäki kertoo.

– Lapsuudessa muodostetut kiintymyssuhteet vanhempiin, sisaruksiin ja myös lemmikkieläi-

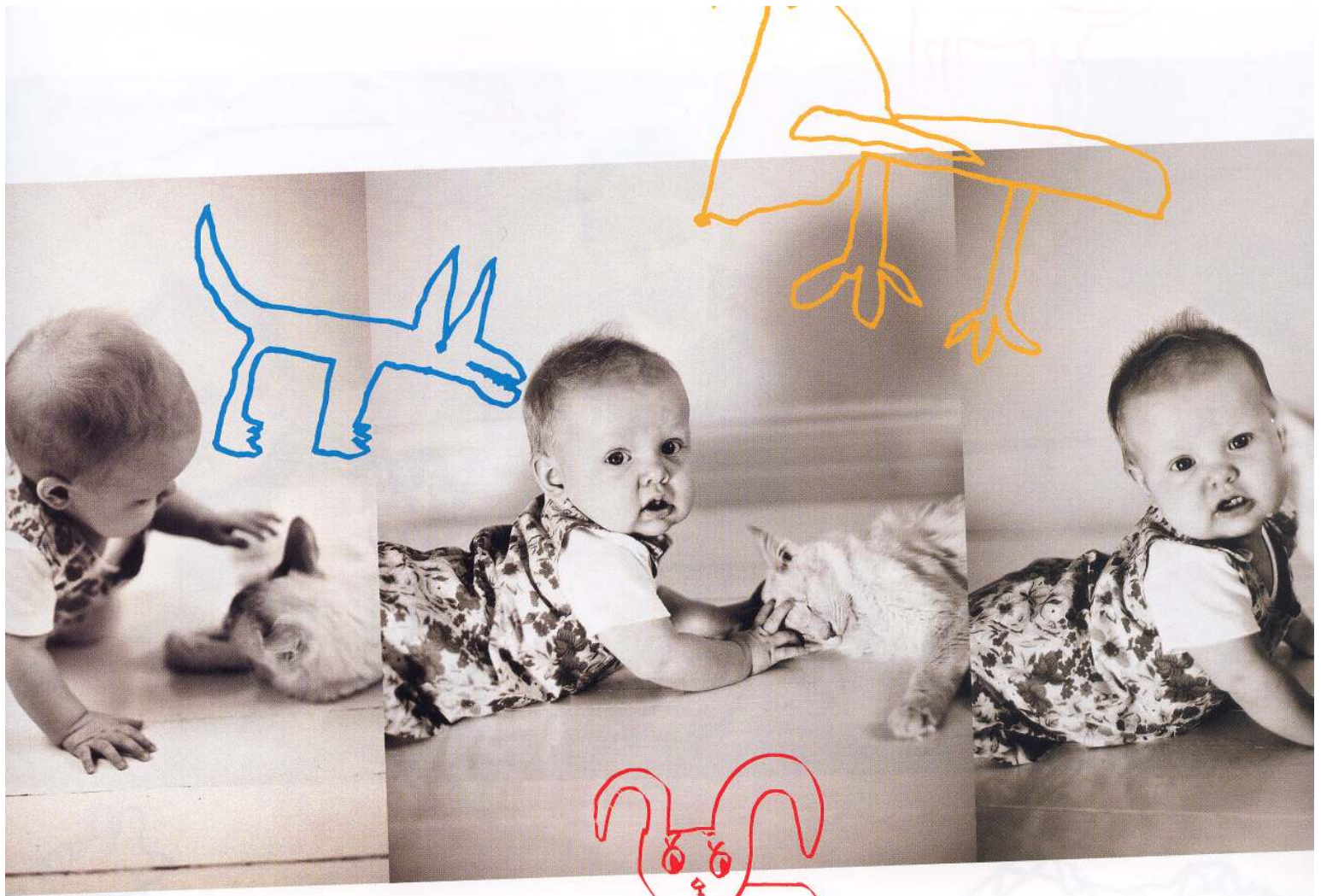
Lapsuudessa muodostetut kiintymyssuhteet vanhempiin, sisaruksiin ja myös lemmikkieläimiin luovat pohjan myöhemmille sosiaalisille suhteille.

MEILLEKÖ LEMMIKKI?

- 1. MIETI PERHEEN ELÄMÄNTILANNETTA.** Onko eläinlaji ja -rotu lapsiperheeseen sopiva? Riittääkö sille varmasti tarpeeksi tilaa, aikaa ja seuraa? Monet eläimet tarvitsevat paljon huomiota: kaverin, hoitajan, kouluttajan ja ehkä johtajan.
- 2. PUNNITSE OMAT VOIMAVARASII.** Useimmat lemmikit kaipaavat hoivaa aina, myös silloin kun olet valvonut yöt mahatautisten tai korvatu-lehduskierteisten lasten kanssa. Päävastuu lemmikistä on aina aikuisilla.
- 3. HARKITSE AJOITUSTA.** Jos vasta odotat vauvaa, edessä on iso elämänmuutos ilman lemmikkiäkin. Muutaman vuoden kuluttua lapset todennäköisesti pyytävät perheeseen eläintä.
- 4. VARMISTA TURVALLINEN ARKI.** Lemmikit voivat joskus olla mustasukkaisia lapsille tai tahottomaan saattaa vauvan vaaraan, esimerkiksi kierähtää lattialla päälle tai kömpiä lämpöisiin vaunuihin. Entä pärjääkö perheen pieni koululainen iltapäivisin yksin kotona suuren ja vahvan koiran kanssa?
- 5. SELVITÄ JA EHKÄISE Terveysriskit.** Kissan ulosteista odotettava äiti voi saada toksoplasmoosin, mikä voi vaarantaa sikiön kehityksen. Jos suvussa on astmaa tai allergioita, karvaiset eläimet altistavat sairastumiselle.
- 6. LASKE KULUT.** Hankintahinnan lisäksi laskua kasvattavat varusteet, ruoka ja kuivikkeet, eläinlääkäri, rokotukset ja lääkkeet, loma-aikojen hoito, koulutus ja kilpailut, mahdolliset vahingot ja vakuutukset.
- 7. AJATTELE MYÖS TULEVIA VUOSIA.** Kauanko lemmikki elää? Miten tilanne muuttuu, jos perheeseen syntyy lisää lapsia tai koti vaihtuu?

Asiantuntijoina eläinlääkäri Riikka Kolhinen Jämsästä ja neuvolaterveydenhoitaja Kristiina Selkee Ruovedeltä.

miin luovat perustan, jolle lapsen myöhemmät sosiaaliset vuorovaikutussuhteet rakentuvat. Terveiden kiintymyssuhteiden kautta kehittyvä myönteinen itsetunto. Kun lapset ovat tyytyväisiä itseensä, he todennäköisimmin hakeutuvat sosiaaliin vuorovaikutussuhteisiin muiden kanssa ja muodostavat tunnesiteitä.

Lapsi voi painaa päänsä Mustin tai Mirrin turkkiin, jos mieli on paha tai hän kaipaa hellää kosketusta.

– Lemmikkieläimet saattavat parantaa koko perheen ilmapiiriä, sillä ne ovat puolueettomia kuuntelijoita, jotka eivät tuomitse. Jonkin mieltä painavan asian voi

ottaa puheeksi perheenjäsenen kanssa välittämällä viestin ikään kuin lemmikkieläimen kautta.

Paijaushetki tai ulkoilu eläimen kanssa helpottaa huonon päivän jälkeen aikuisenkin oloa. Eläimet myös aistivat kodin ilmapiirin.

– Riitatilanteissa ne saattavat yrittää rauhoittaa tunnelmaa hakemalla ihmisiltä hellyyttä omalla suloisella tavallaan.

Vastuun opettaja

Päävastuu eläimen hoitamisesta pitää aina olla aikuisella, mutta lapsi kannattaa ottaa askareisiin mukaan pienestä lähtien.

– Niissä lapset oppivat tärkeitä taitoja ja myönteistä suhtautu-

mista huolenpitoon toisesta elävästä olennot. Se auttaa empatia- ja hoivakyvyn kehittymistä. Hyväntahtoisuus ja toisten inhimillinen kohtelu on lapselle tärkeä elämänoppi.

– Usein vastuun ottaminen lemmikkieläimen hyvinvoinnista lisää lapsen tunnetta omasta osamisestaan, mikä vahvistaa itsetuntoa. Onnistumisen kokemuksia ja ylpeyden tunnetta lapsi voi saada myös esimerkiksi eläimen kouluttamisesta.

Sopivan kokoiset hoitoaskeleet kehittävät lapsen vastuuntuntoa, koska ne tuovat hänen arkeensa säännöllisyyttä ja velvollisuuksia. Niiden sietämisen taito voi aikaan jopa auttaa nuorta sopeutumaan työelämän päivärhythmiin ja vaatimuksiin.

Itsenäisesti lapsi kykenee vastaamaan lemmikistä vasta teini-iässä, jolloin koulu, harrastukset ja ystävät alkavat kuitenkin viedä yhä enemmän nuoren aikaa.

– Vuorovaikutus eläimeen voi nuoruudessa muuttua satunnaisemmaksi, mutta usein nuori ja perheen lemmikki ovat myös kasvaneet niin yhteen, että kiintymyssuhde on voimakas.

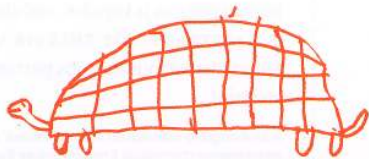
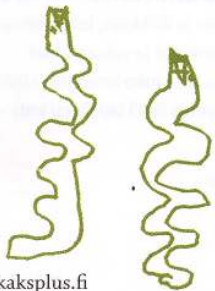
– Eläinten tuomitsematon suhtautuminen ja pyyteetön rakkaus tekevät niistä oivallisia tovereita nuorille. Eläimen läheisyys lohduttaa, kun heillä on sydänsuruja ja kun he etsivät omaa identiteettiään.

Monista hyödyistä huolimatta lemmikki ei sovi kaikille.

– Ihmisen ja eläimen vuorovaikutussuhde on yksilöllinen. Siihen vaikuttavat monet asiat kuten ikä, sukupuoli, persoonallisuuden piirteet ja elämäntilanne, Hanna Viinamäki muistuttaa.

– Siksi lemmikinkin hankkimista perheeseen on aina harkittava tarkkaan. 🐾

Hanna Viinamäen lukuvinkki: Triebenbacher, S. L. The Companion Animal within the Family System. Teoksessa A. H. Fine (Toim.), Handbook on Animal-assisted Therapy. Academic Press, 2000.

Ratsastusterapiassa lapsi tutustuu itseensä

RATSASTUSTERAPIA AUTTAA lasta solmimaan kontakteja ja tuntemaan empatiaa. Oman kehon kanssa sinuiksi tuleminen ja pärjääminen ison eläimen kanssa tarjoavat onnistumisen elämyksiä.

Inkoolaistallin nuorimmat terrialapset ovat olleet kolmevuotiaita. Fysioterapeutti-ratsastusterapeutti **Elina Aulan** luona ratsastusterapiassa käyvät liikuntavammaiset, kehitysvammaiset, autistiset sekä oppimis-häiriöiset lapset.

Terapiatunti alkaa kiireettömällä hetkellä tallilla. Elina Aulalle on tärkeää, että lapsi aloittaa suhteen luomisen hevoseen heti ensimmäisellä kerralla ja rauhoituu tallissa jokaisen tunnin alussa. Näin kehittyy turvallisuudentunne ja luottamus hevoseen.

Lapsi hoitaa ja harjaa hevosen yhdessä terapeutin kanssa. Aula korostaa, että hoitaminen on lapselle taroituksenmukaista toimintaa, joka kehittää sekä hänen kykyään jäsentää asioita että empatiakykyä.

Ennen ratsastamaan lähtemistä lapset suunnittelevat, missä ratsastusretken aikana käydään. Suosittuja kohteita ovat venesatama sekä lähiseudun metsät.

– Kummitusmetsä, Herra Hirven metsä sekä Leijonametsä ovat erään lapsen keksimiä nimiä, Aula kertoo.

Hän antaa lapselle palautetta ratsastuksen aikana. Ylivilkas lapsi saa aina positiivista palautetta keskittymisen ja rauhoittumisen hetkistään. Myös silloin terapeutti muistaa kehua, kun lapsi toimii oikein hevosen kanssa.

– Teetan erilaisia tehtäviä lapselle retken aikana. Esimerkiksi ratsastaminen kädet levitettyinä sivuille, ”lentokoneasentoon”, kehittää lapsen tasapainoa sekä vartalon hallintaa.

Ratsastuksen jälkeen Aula ohjaa lasta kertoen, kuinka hevonen palkitaan. Antaessaan hevoselle vaikkapa kolme porkkanaa lapsi suorittaa kehitystasolleen soveltuvaa laskutehtävää.

Onnistumisia ja empatiaa

Ratsastusterapia tarjoaa onnistumisen elämyksiä. Osaamisen ja selviytymisen kokemukset ison eläimen kanssa parantavat kaikkien lasten itseluottamusta.

Erityisen merkittäviä tällaiset elämykset ovat erityisryhmille, joita Elina Aulan terapiatunneilla käy. Myös kontaktin luominen eläimen kanssa sekä siitä huolehtiminen on tärkeää juuri heille. Lapsi, jolla on lämmin suhde eläimeen, solmii sellaisen helpommin myös toiseen ihmiseen.

Terapia kehittää lapsen fysiikkaa monin tavoin. Hevosen liikkeellä ja sen lämmöllä, joka on ihmisen ruumiinlämpöä korkeampi, on oma tehtävänsä ratsastusterapiassa:

– Lämmön ja liikkeen yhteisvaikutuksesta lihasjäntitys vähenee ja lihakset myös venyvät. Se on tärkeää lapsille, joilla on kohonnut lihastonus. Toinen tärkeä asia on lapsen oman kehon hahmottaminen, Aula selvittää ja jatkaa:

– Usealle täällä käyvälle lapselle ei ole piirtynyt selkeää karttaa omasta itsestään. Toiminta hevosen kanssa edistää lapsen kehoitietoisuutta. Liikuntavammaisen lapsi saa hevosen selässä kokemuksen normaalin kävelyn liikkeistä.

Parhaita hetkiä Elina Aulan uralla on ollut, kun nelivuotias lapsi alkoi vihdoinkin puhua.

– Kaikki hänen juttunsa käsittelivät hevosia ja ratsastamista. Sitä oli tarhassakin ihmetelty ja tytön käytämiä, ratsastukseen liittyviä termejä ei siellä aina ymmärretty. Sanoin siihen, että ne nyt ovat näitä meidän juttuja. (Laura Salama)